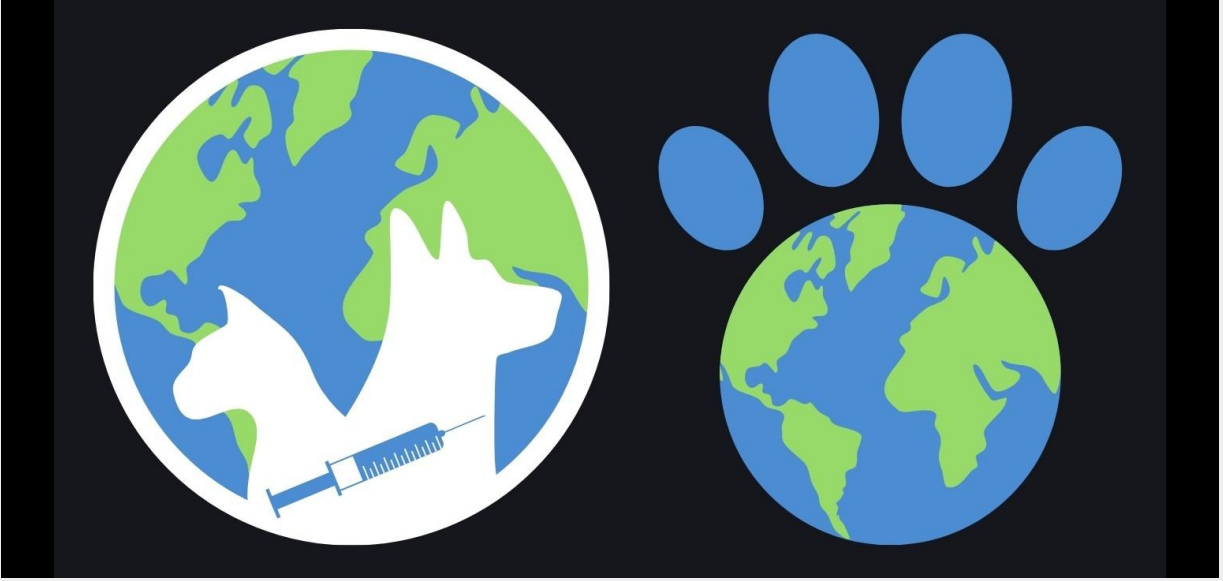

GÖRÜNMEZ TEHDİT: ZONOTİK HASTALIKLARIN BULAŞMA YOLLARI VE KORUNMA YÖNTEMLERİ

Prof.Dr.Oğuz ÖZYARAL, Mikrobiyolog, Koruyucu Sağlık Uzmanı

Zoonoz, hayvanlardan insanlara bulaşabilen hastalıkları tanımlayan bir terimdir. Bu hastalıklar, bakteriler, virüsler, parazitler veya mantarlar gibi çeşitli patojenler tarafından oluşturulabilir.

Zoonoz Hastalıkların Bulaşma Yolları:

1. **Doğrudan temas:** Hayvanların tükürüğü, kanı, idrarı, dışkısı veya vücut sıvılarıyla temas yoluyla bulaşabilir (örneğin, kuduz, Bruselloz).
2. **Gıda veya su yoluyla:** Enfekte hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta veya kirlenmiş su tüketimiyle bulaşabilir (örneğin, bruselloz, salmonella).
3. **Vektörler aracılığıyla:** Sivrisinekler, keneler, pireler gibi taşıyıcıların aracılığıyla bulaşabilir (örneğin, Lyme hastalığı, sıtma, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi).
4. **Solunum yoluyla:** Enfekte hayvanlardan havaya yayılan mikropların solunmasıyla bulaşabilir (örneğin, kuş gribi, tüberküloz).
5. **Dolaylı temas:** Hayvanların yaşadığı ortamlar veya kontamine yüzeylerden temas yoluyla bulaşabilir.

Önemli Zoonoz Hastalıklar

- ❖ **Kuduz (Rabies):**
Virüs kaynaklı, ölümcül bir hastalık. Genellikle enfekte hayvanların ısırmasıyla bulaşır.
- ❖ **Bruselloz:**
Pastörize edilmemiş süt ve süt ürünlerinden veya enfekte hayvanlardan insana geçen bakteri hastalığı.
- ❖ **Lyme Hastalığı:**
Keneler tarafından bulaştırılan bir bakteriyel hastalık.
- ❖ **Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi:**
Kene ısırmasıyla bulaşan, ciddi kanamalara yol açabilen viral bir hastalık.
- ❖ **Toksoplazmoz:**
Kedi dışkısı veya az pişmiş et yoluyla bulaşan parazit hastalığı.
- ❖ **Kuş Gribi:**
Kanatlı hayvanlardan insanlara bulaşabilen, grip benzeri ancak ölümcül olabilen bir hastalık.

Önlemler

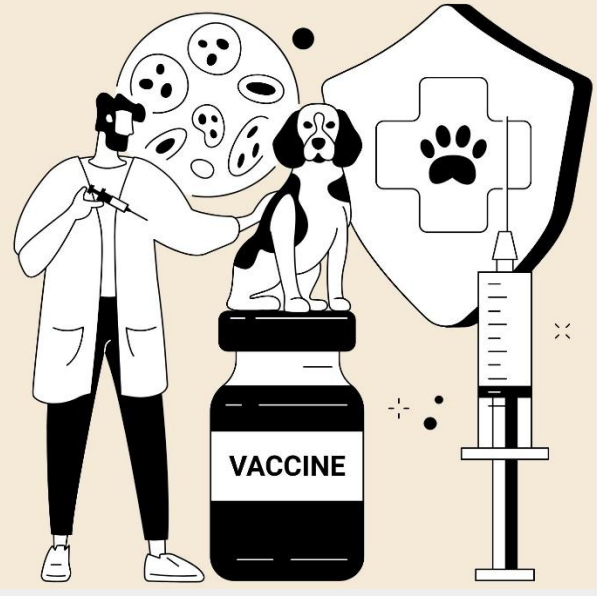
- Hayvanlarla temasta hijyen kurallarına uymak.
- Hayvansal gıdaları iyi pişirmek.

- Evcil hayvanları düzenli olarak veteriner kontrolüne götürmek.
- Kenelere ve sineklere karşı korunmak.

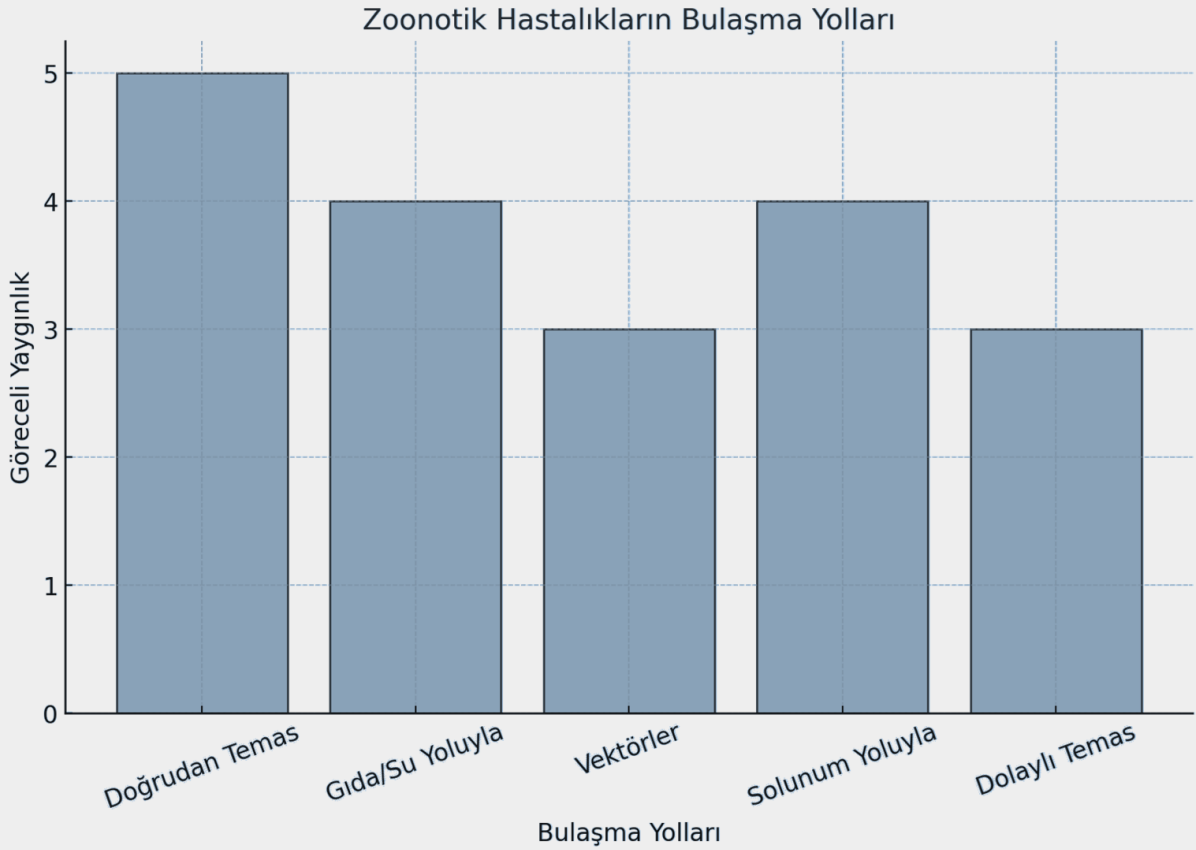
Zoonotik hastalıklar, özellikle hayvancılıkla uğraşanlar, veterinerler, çiftlik çalışanları ve hayvanlarla yakın temasta bulunan kişiler için büyük önem taşır.

Son yıllarda, **COVID-19** gibi pandemiler zoonotik hastalıkların küresel sağlık üzerindeki etkisini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

- Aşılabilir zoonoz hastalıklara karşı koruyucu aşı yaptırmak.

Zoonotik Hastalıkların Bulaşma Yolları

Toplumsal Farkındalık ve Korunma Yöntemleri

Zoonotik hastalıkların önlenmesi için bireysel ve toplumsal düzeyde alınabilecek bazı önemli önlemler şunlardır:

- ✓ Hayvanlarla Temasta Hijyen Kurallarına Uymak:

- *Hayvanlarla temastan sonra eller sabun ve suyla iyice yıkanmalıdır.*
- *Hayvan atıkları veya vücut sıvılarıyla doğrudan temastan kaçınılmalıdır.*

✓ Hayvansal Gıdaları İyi Pişirmek:

- *Et, süt, yumurta gibi hayvansal ürünler uygun sıcaklıkta pişirilmelidir.*
- *Pastörize edilmemiş süt ve süt ürünlerinden kaçınılmalıdır.*

✓ Evcil Hayvanları Düzenli Olarak Veteriner Kontrolüne Götürmek:

- *Evcil hayvanların sağlık taramaları düzenli olarak yapılmalıdır.*
- *Gerekli aşılar ve parazit ilaçlamaları zamanında uygulanmalıdır.*

✓ Kenelere ve Sivrisineklere Karşı Korunmak:

- *Açık alanlarda uzun kollu kıyafetler giyilmeli, böcek kovucu spreyler kullanılmalıdır.*
- *Kenelerin yoğun olduğu alanlarda çıplak tenle temas önlenmelidir.*

✓ Aşılabilir Zoonotik Hastalıklara Karşı Aşı Yaptırmak:

- *Kuduz, Bruselloz ve bazı grip türlerine karşı mevcut aşılar zamanında uygulanmalıdır.*
- *Hayvan sahipleri ve veterinerler yüksek risk taşıdıkları için aşılanmalıdır.*

⚠ DİKKAT! BULAŞMA RİSKİNİ ARTIRAN TEHLİKELİ DAVRANIŞLAR

- ✗ Sokak hayvanlarına bilinçsizce dokunmak veya onları besledikten sonra elleri yıkamamak

✓ *Hayvanlarla temas sonrası ellerinizi mutlaka yıkayın ve yüzünüze dokunmamaya özen gösterin.*

✗ *Çiğ veya az pişmiş et, süt ve yumurta tüketmek*

✓ *Özellikle kıyma, tavuk ve sakatatları iyice pişirin. Çiğ süt yerine pastörize süt tüketin.*

✗ *Hayvanların yaşadığı alanlarda hijyen kurallarına uymamak*

✓ *Ahırlar, kümesler, hayvan barınakları ve evcil hayvan alanları düzenli temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.*

✗ *Kenelere, sivrisineklerle ve diğer vektörlere karşı önlem almamak*

✓ *Doğada gezintiye çıkarken açık renkli ve uzun kollu kıyafetler giyin. Vücuda uygun böcek kovucu kullanın.*

✗ *Veteriner kontrolü yapılmamış hayvanlarla yakın temas kurmak*

✓ *Evcil hayvanlarınızın aşılarını ihmal etmeyin ve düzenli veteriner kontrolüne götürün.*

✗ *Hasta hayvanları izinsiz tedavi etmeye çalışmak*

✓ *Enfekte olma riskiniz yüksektir. Hasta bir hayvan gördüğünüzde en yakın veterinere veya yetkili birime haber verin.*

✗ *Evcil hayvanları insanlarla aynı tabaktan beslemek veya yiyecekleri paylaşmak*

✓ *Hayvanlara özel mama kapları kullanın ve onları insan gıdalarından uzak tutun.*

🔔 TOPLUMSAL SEVİYEDE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

✓ *Yerel yönetimler ve belediyeler, sokak hayvanlarının sağlığını korumak için düzenli sağlık taramaları yapmalıdır.*

✓ *Gıda sektöründe çalışanlar, hayvansal ürünleri hijyenik koşullarda işleyip saklamalıdır.*

✓ *Çiftçiler ve hayvancılıkla uğraşanlar, zoonotik hastalıklara karşı eğitilmeli ve koruyucu ekipman kullanmalıdır.*

✓ *Evcil hayvan sahipleri, hayvanlarının aşı ve parazit kontrollerini aksatmamalıdır.*

✓ *Seyahat edenler, gittikleri ülkelerde zoonotik hastalık riski olup olmadığını öğrenmeli ve gerekli aşıları yaptırmalıdır.*

✓ *Okullarda ve toplum merkezlerinde zoonotik hastalıklar konusunda farkındalık artırıcı eğitimler verilmelidir.*

🔴 SON UYARI: ZOONOTİK HASTALIKLAR CİDDİYE ALINMALI!

✦ *Bu hastalıklar sadece bireysel bir sorun değil, küresel bir sağlık tehdididir. Bilinçli ve tedbirli hareket ederek kendimizi, sevdiklerimizi ve tüm toplumu koruyabiliriz.*

✓ Unutmayın, küçük önlemler büyük felaketleri önler!

